

Nr 184

Av herrar Richardson och Nyman, om inrättande av en skolkonsulenttjänst för studie- och yrkesorientering.

(Lika lydande med motion nr 193 i Andra kammaren)

De snabba och genomgripande förändringar som karakteriserat utvecklingen inom svenskt skolväsen de senaste åren och som alltså pågår skapar ett ständigt och fördjupat behov av upplysning och vägledning. Olika kategorier av intressenter i skolans verksamhet berörs mer eller mindre direkt av den pågående reformverksamheten. Eleverna och deras föräldrar är i behov av information om de nya skolformerna vad avser organisation, kursinnehåll, arbetsformer och kompetensvärde, och skolornas olika avnämare behöver god kännedom om kursinnehåll, betygsättningsprinciper och kompetensvärde.

Efter genomgången grundskola står eleven inför en serie av betydelsefulla val: val av skolform, tillvalsgrupp, linje och/eller variant. Vad gäller gymnasiet visar den hittillsvarande erfarenheten två företeelser som inger oro: dels en kraftig avvikelse i fråga om val av tillvalsgrupp i årskurs 1 jämfört med tidigare uppställda normer, innebärande att ekonomisk och teknisk tillvalsgrupp blivit underdimensionerad och humanistiskt-samhällsvetenskaplig motsvarande överdimensionerad, och dels en starkt uttalad önskan om ändrad studieinriktning, främst övergång från naturvetenskaplig till samhällsvetenskaplig linje. Det sistnämnda förhållandet har av skolöverstyrelsen bedömts medföra så allvarliga olägenheter i olika avseenden, att den i skrivelse till Kungl. Maj:t (8.5.1968) hemställt om bemyndigande att »utfärda anvisningar om elevernas fördelning på olika linjer, dels i årskurs 1 av fackskolan, dels i årskurs 2 av gymnasiet», vilket i realiteten skulle innebära en begränsning av elevernas valfrihet. Denna hemställan har dock avslagits (20.11.1968).

Vad beträffar åtgärder som kan behöva vidtagas med anledning av de starka tendenserna till överströmning från en linje till en annan understryker departementschefen bl. a. vikten av »intensifierade studie- och yrkesvägledande insatser». Detta till trots avstyrker dock Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen skolöverstyrelsens förslag om förstärkning av dess skolkonsulentorganisation med bl. a. en konsulenttjänst avsedd just för studie- och yrkesorientering.

Skolöverstyrelsen hänvisar i sin petitaskrivelse — f. ö. ingiven innan Kungl. Maj:t avslagit hemställan om bemyndigande att styra valet av linje i årskurs 1 av fackskolan och årskurs 2 av gymnasiet — bl. a. till elevernas

tvekan att välja teknisk och ekonomisk studieväg och deras benägenhet att i gymnasiet »byta ut redan påbörjad teknisk eller naturvetenskaplig studiegång mot humanistisk och samhällsvetenskaplig». Skolöverstyrelsens motiv för inrättandet av en konsulenttjänst avsedd för studie- och yrkesvägledning har genom den här påtalade utvecklingen och genom Kungl. Maj:ts vägran att ge överstyrelsen större möjligheter att med administrativa medel åstadkomma den av statsmakterna rekommenderade fördelningen på olika linjer ökat högst avsevärt i styrka.

Bland alla de förändringar inom skolans värld som direkt och påtagligt berör allmänheten vill vi särskilt peka på de nya principerna för betygsättning som nu tillämpas i gymnasium och fackskola. Det råder ingen tvekan om att den s. k. relativa betygsättningen skapat betydande oklarhet och irritation bland såväl elever och föräldrar som skolornas avnämare. Det förhållandet att en riktig tolkning av betygens innebörd kräver god kännedom om kursinnehåll och fordringar på de olika linjerna i olika skolformer understryker ytterligare angelägenheten av god information i betygsfrågan. Slutbetygen från gymnasiet kommer med all säkerhet att vålla åtskillig villrådighet bland alla berörda parter.

I och med genomförandet av vuxenutbildningsreformen och omorganisationen av lärarutbildningen har nya behov av information uppstått. Det bör uppmärksammas att det i dessa fall oftast gäller personer som inte är åtkomliga för information på samma sätt som eleverna i grundskolan och i de gymnasiala skolorna, varför huvudansvaret för en i viss mån uppsökande information i hög grad måste vila på centrala skolmyndigheter.

Hittillsvarande erfarenheter av introduktionen av det nya gymnasiet och av fackskolan visar klart och entydigt att det för skolan och skolmyndigheterna är av största vikt att kännedom om och förtroende för de nya skolformerna snabbt skapas bland berörda parter utanför skolans egna väggar. En investering i allmänhetens förtroende torde ge snabb och god utdelning. Det är därför angeläget att skolöverstyrelsen erhåller de medel för informationsverksamhet som äskats, vilket skulle innebära en höjning med 790 000 kr. jämfört med Kungl. Maj:ts förslag.

Med stöd av vad som ovan framhållits hemställas,

I. att riksdagen under punkt D 1, statsverkspropositionen, bil. 10, för budgetåret 1969/70 måtte anvisa medel för inrättande av en skolkonsulenttjänst avsedd för studie- och yrkesorientering;

II. att riksdagen under punkt D 7, statsverkspropositionen, bil. 10, för budgetåret 1969/70 måtte till information om skolreformerna anvisa ett bidrag av 1 570 000 kr.

Stockholm den 23 januari 1969

Gunnar Richardson (fp)

Sven Nyman (fp)
